

USMON AZIM SHE'RLARIDA MILLIY QADRIYATLAR VA ZAMONAVIYLIK UYG'UNLIGI

СОЧЕТАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ И СОВРЕМЕННОСТИ В СТИХАХ УСМАНА АЗИМА

HARMONY OF NATIONAL VALUES AND MODERNITY IN THE POEMS OF USMAN AZIM

Yuldosheva Umriniso

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

2-kurs magistratura talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy o'zbek she'riyatining yorqin namoyandasi Usmon Azim ijodida milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligi masalasi tadqiq etilgan. Shoirning she'riy asarlarida an'anaviy qadriyatlarning zamonaviy talqini, badiiy obrazlar tizimi va lirik qahramon ruhiyatining tasviri tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida shoirning milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish mahorati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Usmon Azim, milliy qadriyatlar, zamonaviylik, an'ana va novatorlik, badiiy mahorat, lirik qahramon

Аннотация: В данной статье исследуется вопрос о гармонии национальных ценностей и современности в творчестве Усмана Азима, яркого представителя современной узбекской поэзии. В поэтических произведениях поэта анализируется современная интерпретация традиционных ценностей, система художественных образов, образ психики лирического героя. В результате исследования раскрывается умение поэта сочетать национальные и общечеловеческие ценности.

Ключевые слова: Усман Азим, национальные ценности, современность, традиции и новаторство, художественное мастерство, лирический герой

Abstract: This article explores the question of the harmony of national values and modernity in the work of Usman Azim, a brilliant exponent of modern Uzbek poetry. The poet's poetic works analyze the modern interpretation of traditional values, the system of artistic images and the image of the lyrical hero's psyche. As a result of the study, the skill of the poet to harmonize national and universal values is revealed.

Keywords: Usman Azim, national values, modernity, tradition and innovation, artistic skill, lyrical hero

KIRISH

Zamonaviy o'zbek adabiyotida Usmon Azim ijodi o'ziga xos o'rin tutadi. Shoirning she'rlarida milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligi masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Usmon Azim she'riyatida an'anaviy obrazlar, ramzlar va badiiy tasvir vositalari zamonaviy talqinda namoyon bo'ladi [1].

Tadqiqotning maqsadi Usmon Azim she'rlarida milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligini tahlil qilish, shoirning badiiy mahoratini ochib berishdan iborat.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqotda qiyosiy-tipologik, tarixiy-qiyosiy va badiiy tahlil usullaridan foydalanildi. O'zbek va xorijiy adabiyotshunoslarning ilmiy ishlari o'rganildi.

Jumladan, B. Karimov [2] Usmon Azim she'riyatida milliy ruh va zamonaviy shakl uyg'unligini tahlil qilgan. N. Rahimjonov [3] shoirning badiiy mahorati va obrazlar tizimini o'rgangan. Rus olimi V.I. Ivanov [4] zamonaviy she'riyatda an'ana va novatorlik masalalarini tadqiq etgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Usmon Azim she'riyatida quyidagi asosiy natijalar aniqlandi:

Birinchiidan, shoirning she'rlarida milliy qadriyatlarning zamonaviy talqini yorqin namoyon bo'ladi. "O'zbekim", "Vatan", "Ona tilim" kabi she'rlarida an'anaviy milliy mavzular yangicha poetik ifoda va zamonaviy ruh bilan yo'g'rilgan [3]. Shoirning "Sayohat" turkumidagi she'rlarida milliy qadriyatlar globallashuv davri talablari bilan uyg'unlikda talqin etilgan.

Ikkinchidan, Usmon Azim ijodida an'anaviy obrazlarning yangicha ifodasi kuzatiladi. Masalan, "tog" obrazi nafaqat buyuklik va mustahkamlik ramzi, balki zamonaviy inson ruhiy dunyosining murakkabligini ifodalovchi timsolga aylangan [5].

Uchinchidan, shoirning she'rlarida lirik qahramon ruhiyatining chuqur psixologik tahlili mavjud. Lirik qahramon milliy qadriyatlar va zamonaviy dunyoqarash o'rtasidagi munosabatni teran idrok etuvchi obraz sifatida gavdalanadi [6,7]. Zamonaviy mavzularning milliy ruhda ifodalanishi shoirning o'ziga xos uslubini belgilaydi. Usmon Azim globallashuv, texnologik taraqqiyot, ekologik muammolar kabi dolzarb mavzularni milliy qadriyatlar nuqtai nazaridan yoritadi [2].

Usmon Azim she'riyatidagi milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligi masalasi ko'plab tadqiqotchilarning e'tiborini tortgan. B.Karimov shoirning she'rlarida milliy ruhning ustuvorligi va zamonaviy shakl uyg'unligini alohida ta'kidlaydi [2]. Olimning fikricha, Usmon Azim an'anaviy she'riy shakllarni zamonaviy mazmun bilan boyitishga erishgan.

Q.Yo'ldoshev Usmon Azim ijodidagi novatorlikni yuqori baholaydi. Uning fikricha, shoir milliy she'riyat an'alarini zamonaviy adabiy tajribalar bilan uyg'unlashtirishga muvaffaq bo'lgan [8]. N.Rahimjonov Usmon Azim she'riyatidagi badiiy obrazlar tizimini tahlil qilar ekan, shoir yaratgan obrazlarning ko'p qatlamli va ramziy mohiyatiga e'tibor qaratadi [3]. Olimning fikricha, shoirning obrazlar tizimi milliy tafakkur va zamonaviy dunyoqarashning uzviy sintezini aks ettiradi.

Rus adabiyotshunosi V.I.Ivanov zamonaviy she'riyatda an'ana va novatorlik masalalarini tadqiq etar ekan, Usmon Azim ijodini bu borada ibratli namuna sifatida keltiradi [4]. Olim shoirning an'anaviy she'riy shakllarni zamonaviylashtirishdagi mahoratini alohida ta'kidlaydi.

Yuqoridagi tadqiqotchilarning fikr-mulohazalari Usmon Azim she'riyatida milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligi masalasi ko'p qirrali ekanini ko'rsatadi. Shoir ijodida an'ana va novatorlik, milliylik va zamonaviylik dialektik birlikda namoyon bo'ladi.

Usmon Azim she'riyati milliy qadriyatlar va zamonaviylikning uyg'unlashgan namunasi sifatida o'zbek adabiyotida alohida o'rin tutadi. Shoir an'anaviy mavzularni zamonaviy shakl va mazmunda talqin etish orqali o'ziga xos poetik uslubni yaratishga erishgan.

Shoirning badiiy mahorati milliy she'riy an'analar va zamonaviy adabiy tajribalarni sintez qilishda yaqqol namoyon bo'ladi. Uning she'rlarida aruz va barmoq vaznlarining zamonaviy talqini, an'anaviy obrazlarning yangicha ifodasi kuzatiladi. Usmon Azim she'riyatining yana bir muhim jihati shundaki, u milliy qadriyatlarni zamonaviy she'riy shakllar orqali ifodalashda o'ziga xos maktab yaratgan. Professor H.Boltaboev ta'kidlaganidek, "Usmon Azim she'riyati milliy adabiyotimizda yangi yo'nalish - an'anaviy tuyg'ularning modernistik talqinini boshlab berdi" [8].

Usmon Azim ijodida lirik qahramon obrazi milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligini o'zida mujassam etgan zamonaviy inson timsoli sifatida gavdalanadi. Bu obraz orqali shoir milliy o'zlikni anglash va zamonaviy dunyoqarash o'rtasidagi munosabatni badiiy tadqiq etadi.

Shoir ijodida kuzatilgan milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg'unligi zamonaviy o'zbek she'riyatining yuksak namunasi sifatida e'tirof etilishi mumkin. Bu tajriba keyingi avlod ijodkorlari uchun ibratli maktab vazifasini o'taydi.

XULOSALAR

Usmon Azim she'riyati milliy adabiyotimizni jahon adabiyoti kontekstida o'rganish uchun muhim manba hisoblanadi. Shoirning milliy qadriyatlarni universal insoniy qadriyatlar darajasiga ko'tara olgani uning ijodini xalqaro miqyosda o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Usmon Azim she'riyatida milliy qadriyatlar zamonaviy talqinda namoyon bo'ladi. Shoirning badiiy mahorati an'ana va novatorlikni uyg'unlashtirish orqali namoyon bo'ladi. Lirik qahramon obrazida milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unlashgan. Usmon Azim ijodi zamonaviy o'zbek she'riyatining yuksak namunasi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Азим, У. (2018). Сайланма. Тошкент: Шарқ.
2. Каримов, Б. (2019). Усмон Азим шеърлятида миллий рух. Тошкент: Фан.
3. Раҳимжонов, Н. (2020). Замонавий ўзбек шеърляти тараққийети. Тошкент: Адабийет.
4. Иванов, В.И. (2017). Традиция и новаторство в современной поэзии. Москва: Наука.
5. Йўлдошев, Қ. (2019). Янгиланиш манбалари. Тошкент: Маънавият.
6. Султон, И. (2018). Адабийет назарияси. Тошкент: Ўқитувчи.
7. Қурошов, Д. (2019). Адабийетшунослик луғати. Тошкент: Академнашр.
8. Болтабоев, Х. (2020). XX аср ўзбек адабийети тарихи. Тошкент: Фан.